

„Po naszymu, po warnijsku” po raz siódmy

Wielkimi krokami zbliża się VII Regionalny Konkurs Prezentacji Gwary Warmińskiej „Po naszymu. Po warnijsku.” Tradycyjnie został on poprzedzony warsztatami gwarowymi. Odbyły się takie cztery. Teraz czas, by uczestnicy, a będzie ich ponad dwudziestu, wystąpili przed komisją konkursową.

Będą musieli zaprezentować wybrany przez siebie tekst w gwarze warmińskiej. Jury będzie zwracać uwagę na dobór, opanowanie pamięciowe tekstu, a także rozumienie i poprawność prezentowanej gwary. Istotny będzie też ogólny wyraz artystyczny. Dodatkowe noty będzie można dostać za występ w stroju ludowym. Konkurs odbywa się w trzech kategoriach, więc komisja przesłucha i oceni uczniów klas 3-6 i 7-8 szkoły podstawowej oraz młodzież szkół ponadpodstawowych.

Zapraszamy (ejnladunem) w sobotę, 11 grudnia na godz.10 do Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w Gietrzwałdzie. To tu odbędzie się finał VII Regionalnego Konkursu Prezentacji Gwary Warmińskiej.

Własny język, a formalnie gwara to jeden z istotnych elementów odróżniający dwie krainy, jakie tworzą obecne województwo warmińsko-mazurskie. Starszą i zdecydowanie popularniejszą jest mowa, którą posługiwali się przez lata mieszkańcy szczególnie południowej Warmii. W 2016 roku wpisana na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO.

Badacze najczęściej zaliczają ją do dialektu mazowieckiego języka polskiego, choć jej podstawą były gwary chełmińsko-dobrzyńskie uznawane za składowe dialektu wielkopolskiego.

Właśnie z ziemi chełmińskiej pochodzili pierwsi osadnicy kolonizujący południową Warmię w XIV w. Kolejne fale osadnicze, w szczególności w XVI w., pochodziły z Mazowsza i znacząco wpłynęły na kształtowanie się mowy polskich Warmiaków. Poza tym znalazło się w niej sporo zapożyczeń z języka niemieckiego, dominującego w północnej i środkowej części regionu, a także z języka pruskiego, którym potomkowie dawnych mieszkańców Warmii posługiwali się do początków XVIII w. Jednak gramatyka gwary warmińskiej pozostała słowiańska, a wszelkie zapożyczenia zostały jej podporządkowane. Oprócz nałożenia się wpływów różnych dialektów, na kształtowaniu się tej gwary zaważyła także wielowiekowa izolacja od reszty gwar polskich. W związku z tym mowa Warmiaków nie ewoluowała wraz z nimi i uniknęła wielu przemian, którym one podlegały. Stąd biorą się zachowane w niej średniowieczne archaizmy leksykalne i wiele historycznych cech gramatycznych. Podobnie jest z obecnością słów i zwrotów niespotykanych w innych odmianach języka polskiego.

Niemniej nie jest to „język” trudny do opanowania, a tym bardziej zrozumienia, zwłaszcza jeżeli pozna się jego główne cechy. Pomagają w tym liczne zachowane pieśni ludowe, podania, bajki i wiersze. Współcześnie warnijską „godkę” popularyzują liczne wydawnictwa, na czele z „Elementarzem gwary warmińskiej” i „Ksióżyeczką ło godce warnijskiej. No każdygo” („Słownik gwary warmińskiej”) oraz działalność m.in. prof. Izabeli Lewandowskiej, Edwarda Cyfusa, Łukasza Rucha i innych piewców mowy starych Warmiaków. Promocji tradycji warmińskich wśród najmłodszego pokolenia mieszkańców tych ziem służy też organizowany corocznie przez samorządy powiatu olsztyńskiego Regionalny Konkurs Prezentacji Gwary Warmińskiej.

Drukuj